

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu iese de doua ori pe saptamana: joi si Duminica. — Prenumeratiunea se face in Sibiu la espeditura foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gata, prin scrisori francate, adresate catre espeditura. Pretulu prenumeratiunei pentru Sibiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

Nr. 53. ANULU XII.

Sibiu, in 921 Iuliu 1864.

tru provinciile din Monarchia pe unu ann 8 fl. era pe o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia ora cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua ora cu 5 1/2 cr. s. pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. fa

Diet'a transilvana.

Siedinti'a din 20 Iuniu (2 Iuliu) 1864.

(Modulu pertractarei celoru 3 proiecte § 75 din legea dietala.)

Protocolulu se cetesce in limb'a germana si dupa'nisce observari neesentiale se priimesce fara modificare.

Presedintele provoca pre membrii inaltei case, a vorbi despre modulu, cum s'aru poté compune comitetulu pentru cele trei proiecte venite din partea regimulu in dilete trecute.

Dr. Teutsch, fiindca aceste proiecte au o afinitate forte mare, cugeta, ca acestea sa se dee unu comitetu, care in sa aiba membrii destui spre a poté mai cu inlesnire lucra aceste proiecte, si recomanda urmatoarea propunere: „Proiectulu de lege pentru impartirea tierci, apoi pentru organizarea administratiunei politice, precum si pentru organizarea judecatoriilor de instanti'a antai'a sa se dee spre preconsultare unu comitetu, alegendu din fia-care despartimentu trei membri, recomandandu acelu'a pentru ca sa pota lucra mai inte, despartirea in trei sectiuni, asiá in sa, ca operatulu facutu sa se predea inaltei case supt unu si acelasi comitetu.“

Branu de Lemény se alatura pe langa Dr. Teutsch, numai cu acea modificare, ca sa se aleaga 21 de membri, nu din sectiuni, ci din toti membrii dietei, pentruca asiá s'aru poté alege mai bine capacitatile acelea, care cunoscu relatiunile tierci, accentuandu ca de aci atarna fraternitatea, contielegerea si binele patriei.

Presedintele: Nu e de lipsa, ca din motivele aduse de antevorbitorulu sa se alega din dieta membrii, pentruca si in sectiuni suntu capacitati, cari potu corespunde scopulu doritu; dar fiind-ca sectiunea a trei'a si a siésea nu e destulu reprezentata, nu se potu alege.

Mitr. Sterc'a Siolutiu. Fiindca obiectulu acest'a e de mare importantia si trebuie sa se faca cu socotela; apoi mai departe fiindca acest'a cere barbati distinsi, barbati cari cunosc relatiunile: se alatura in principiu langa Dr. Teutsch, incatu in sa pentru modulu alegerei, consimte cu Branu de Lemény.

Puscariu e de parere, ca ambele amendamente s'aru poté combina, si prin urmare ca din sectiuni sa se alega cate 3 membri, ear pentru sectiunea 3 si 6 sa se alega dintre toti membrii casei.

La intrebarea sprijinirei propunerile lui Branu de Lemény si Puscariu amendoué afla sprijinire.

Alduleanu consimte cu propunerea lui Dr. Teutsch, cu modificarea facuta de Puscariu.

I. Balomiri nu se invoiesce cu proiectulu lui Dr. Teutsch, caci e de parere, ca sa se alega 3 comitete, si candu acest'a nu s'aru priimi, atnci consimte cu propunerea lui Puscariu.

Presedintele: Domnulu Gaitan are cuventu.

I. Balomiri staruiesce a se pune intrebarea de sprijinire a amendamentulu seu, care in sa nu se priimesce.

Gaitanu: Sa nu sa aleaga nici din sectiuni, nici prin sectiuni, ci dupa § 30 alu ordinei dietale, ca aceste proiecte sa se dea spre prelucrare unu comitetu constandu din 24 membri alesi din sinulu dietei. Cu Puscariu si ceialalti in sa nu se poté invoi, pentru ca acea propunere e in contr'a regulamentulu.

Pres. pune intrebarea de sprijinire a acestei propuneri, in sa nu se sprijinesce.

Br. Bedeus combate atatu pre Puscariu, catu si pre Branu de Lemény; asemenea si pre Gaitanu, si se alatura pe langa Dr. Teutsch.

C. Schmidt motiveaza alaturarea sea pe langa Dr. Teutsch: 1) pentru ca acelu amendamentu e conformu legiloru ordinei dietale; 2) pentruca afinitatea aceluor proiecte cere,

ca sa se dee unu comitetu; elu e si de parerea lui Puscariu, ear cu celelalte propuneri nu poté consinti.

Schuler Libloy dice, ca pentru fraternitate se convoiesce cu Dr. Teutsch si Puscariu; in sa cu modulu alegerei nu se poté invoi. Elu din parte-si propune pentru fiacare propunetiune unu comitetu alegendu din despartieminte. Se sprijinesce.

Puscariu, dupa ce face oresi-care observatiuni antevorbitoriloru, recomanda propunerea sea.

G. Manu sprijinesce pre Schuler si dice, ca pentru fiacare propositiune sa se alega unu comitetu, asiá ca din fiacare despartimentu sa fia 2 membri, pentru impartirea tierci si administratiunea politica; ear pentru judecatoria 1 membru din fiacare despartimentu. Se sprijinesce.

Schuler raspunde lui Puscariu, ca numai prin alegerea din despartieminte s'aru poté face destulu dorintieloru centrulu.

Dr. Teutsch in sa se alatura pe langa parerea lui Manu, candu propunerea densulu nu s'aru priimi.

Schuler Libloy retrage propunerea sea in favorea propunerei lui Manu.

Eppulu Fogarasy nu se invoiesce cu propunerea Dr. Teutsch si Puscariu, pentru ca diet'a nu e competinte a reintregi despartiemintele celoru ce lipsescu; se alatura langa propunerea lui Schuler-Libloy, respective a lui Manu.

Presedintele dice, ca va propune aceea, ca sa se alega din sinulu dietei seu din despartieminte, si deca nu se va priimi, atunci va propune la votare celelalte 3 propuneri.

Branu de Lemény. Sa se alega din gremiulu dietalu.

Mitr. Sterc'a Siolutiu dice, ca numai unu comitetu sa se alega, eara nu trei.

Presedintele pune la votare

1) propunerea lui Lemény: nu se priimesce

2) a Mitr. Str. Siolutiu: se priimesce.

Presedintele pune la votare celelalte 3 amendamente in modulu urmatoru.

1) Dr. Teutsch.

2) Dr. Teutsch cu modificarea facuta din partea lui Puscariu, care se si priimesce, si astfel votarea pentru propunerea 3, a lui Manu, devine de prisosu.

Dr. Ratiu observa, ca mai este o intrebare, adeca ca sa se alega 3 seu 4 membri?

Presedintele. Aci nu mai poté fi vorba, de cati membri, ca aceea prin propunerea Dr. Teutsch s'a constatat.

Presedintele intréba, ca pentru despartiemintele nerepresentate sa se alega din membrii dietei? Se priimesce, si se enuncia prin presedintele, ca amendamentulu lui Dr. Teutsch cu modificarea lui Puscariu s'au priimitu de dieta.

Dupa acestea Pres. provoca sectiunile sa se adune Luni la 9 ore, ca sa alega membrii pentru aceste proiecte si totdeodata sa-lu insciintieze despre alegerea acestor'a, ca Marti sa pota alege dintre membrii dietei pentru cele doué sectiuni absente.

La ordinea dilei urméza modificarea § 75 alu ordinei dietale.

Presedintele recomanda ca comisaru alu regimulu pre cons. Iacob, care e bineventatu de catra dieta cu acclamatuni. Dupa aceea provoca pre referintele G. Manu a reportá asupr'a lucrarei comitetulu.

Refert. G. Manu intr'o cuventare meritoria desfasiura punctulu de manecare, din care a pornitu comitetulu la lucrarea acestui proiectu, care — (lasandu afara pentru angustimea spatiulu, precum si pentru mai putin'a insemnate a obiectulu raportulu insusi) este urmatorulu:

Proiectu de lege
privitoriu la modificarea determinatiunei §-lui 75 alu regulamentulu dietalu provisoriu.

§-lu 75 alu regulamentului dietalu provisoriu se modifica in modulu urmatoriu :

Toti membrii dietei voru capeta unu diurnu de cinci fiorini v. a. si anume pe timpul catu voru fi de fatia la dieta, seu in amanarea dietei la comitetele durate.

Afara de aceea voru mai capeta toti membrii dietei o rebonificare a speseloru caletoriei de unu fiorinu v. a. pre fiacare milu alu indepartarei dela domiciliulu loru ordinariu pana la Sabiuu, atatu pentru venirea catu si pentru re'ntorcerea loru.

Nici unu membru dietalu nu-i este permis, de a refusa aceste diurne si rebonificari ale speseloru caletoriei.

Determinatiunea acesta modificata a §-lui 75 alu regulamentului dietalu provisoriu va pasi in activitate si pentru sessiunea acumu din 15 Iuliu 1863 duratore a dietei.

Dupa ce mai multi membri vorbescu pro si contra, se priimesce acest'a asiá dupacum l'au lucratu comitetulu cu singur'a modificare propusa de dr. Ratiu „pan' la loculu dietei“ in locu de: pan' la Sabiuu. — Cu acest'a se incheia siedinti'a.

Cuventulu dep. Alduleanu pentru tribunalulu supremu.

(Tel. Rom. nr. 47, siedinti'a din 3/15 Iuniu.)

Inalta casa! De nu aru fi mersu desbaterea pana la unu stadiu de divergentia, ca celu presinte, nu asiu fi luat din parte-mi ansa, de a vorbi si eu la obiectulu dilei. Inainte insa de a trece la acestu obiectu, aflu de necesariu fatia cu jurstarile esacerbate, in care ne aflamu, a ve asigurá a priori despre aceea, ca cuventarea mea va fi condusa de spiritulu fratietatii si concordiei, acest'a este unu interesu alu nostru comunu si cu multu mai inaltu, decatu ide'a §lui, ce se afla la ordinea dilei. De bun'a intielegere si concordia avem, ceea ce ne aflamu aici si cei'a, pre cari i representamu laolalta, cea mai mare trebuintia. (Bravo!)

Pentru aceea mi-a facutu mare placere, ca tocm'a amu auditu de unu spiritu ca acest'a conduse si vorbirile unoru domni dintre cei mai alesi din centru, si cu deosebire ale prestimatiloru Domni deputati comite Conrad Schmidt si Br. de Friedenfels, si-mi face deosebita mangaiere, ca— fia rezultatulu votisarei asupr'a §lui 4 ori si care— interesulu principale: concordia, spiritulu fratietatii dintre noi, pentru aceea nu se va conturbá. (Bravo!)

Mai incolo aflu de lipsa, mainainte de a me ocupa cu obiectulu dilei, a promite domniloru, ca eu me voi retine de a urma pre Domnii antevorbitori pe terenulu istoricu, pentruca amu luat convingere in decursulu desbateriloru de trei dile incóce, ca zebovirea Domnialoru pe terenulu istoricu tocm'a efaptulu contrariu a produsu dela ceea-ce s'au doritu.

In locu sa lamuresca statulu cestiunei, numai catu l'au intunecat. Nu vreu sa atingu nice cord'a cea delicata, despre care au vorbitu acei Domni—nu-mi vine numele Domniei loru in graba in minte — suntu insa din partea centrului, ca adeca tine-s'aru organisarea justitiei de instanti'a I-a si II-a din pamentulu sasescu (dupa cum i lu numescu Domnialuru) intre drepturile legislative ale dietei seu bá? Pentruca despre unu astfelu de lucru se pote vorbi numai atunci, candu va sta ca obiectu ad hoc la ordinea dilei, si este o materia atatu de momentosa, motivele curgatore din ea au unu campu atatu de estinsu, incatu ni-aru trebui dile intregi spre desbaterile asupr'a ei. Eu insumi asiu ave multe de reflectatu la afirmatiunile mai multoru prestimati Domni din centru, insa nu se afla la ordinea dilei; si nu vreu sa atingu materi'a acest'a si pentru aceea, pentruca mi se vede din impregiurările presintelui, ca nu este consultu, dar se si pote oculi pre lesne, pentruca, cum disieu, nu sta sub desbatere.

Venindu acumu sa vorbescu la obiectu, me voiu restringe numai la acele motive, care curgu din insasi intrebarea aflate sub desbatere. Si de aci purcediendu, trebuie sa marturisescu, Domnii mei, ca eu amu acea parere, ca neintielegerele intre centru si stanga devinu parte mare diu neintielegerea statului cestiunei; pentruca precandu stanga si anume Domnulu deputatu Puscariu cere in propunerea Dumnealui a nu se face pomenire de mai multe tribunale apelative in legea facenda si privitoare la tribunalulu supremu, si ca prin urmare sa nu se bage in articolulu de lege amintirea de numerulu tribunaleloru; din partea de mediloru, cu deosebire Domnii deputati Binder si Obert pretindu, a nu se scote tribunalulu apelativu sasu din legea ce sta la ordinea dilei. Aci aflu eu isvorulu neintielegeriloru in privinti'a statului cestiunei, si ele isvorescu din regiunea centrului. Cumca intrebarea asiá sta, veti lua convingere din manipulatiunea observata pana acum in facerile de legi, care ne este cunoscuta toturoru, cari suntemu aci.

Nu propusetiunea regimului, nu reportulu comisiunei, seu alu minoritatii, este harthia aceea, pe care are sa ur-

meze dorit'a preinalt'a sanctiune imperatesca, fara este acelu articulu de lege, cu a carui facere ne ocupamu tocm'a acumu, care va sa dica nici nu esista, prin urmare cumu se pote sa aiba locu affirmatiunea Domniloru Binder si Obert, ca adeca prin motiunea Domnului Puscariu s'aru scote din lege Obergericht-ulu sasescu? Sa se bage, ori nu, in lege Obergericht-ulu sasu, asta e intrebarea, Domniloru!

Ca pretensiunea Domniloru din centru, facuta in directiunea acest'a, pote ave locu seu bá, este o alta intrebare. Eu, purcediendu din punctu de vedere curatu obiectivu, debue sa afirmu, ca pretensiunea acest'a a Domniloru din centru, de a se priimi in legea privitoare la organisarea tribunalului de a trei'a instantia acestu adausu, ca adeca in Tranni'a suntu mai multe tribunale de instanti'a a dou'a, este cu totul straina de obiectulu dilei. Noi ne ocupamu, Domniloru, astadi cu organisarea tribunalului de a trei'a instantia, si ne aflamu la § 4, unde pentru antai'a ora vine intrebarea, care are sa fia cerculu de activitate alu acestui tribunalu? Acest'a este intrebarea dilei; respunsulu nu pote fi altulu, fara singuru si curatu acela, ca tribunalulu supremu hotaresce in a trei'a instantia in tote acele cause, in care s'a hotaritu in instanti'a de forulu antaiu si alu doilea. Noi avem prin urmare de a ne ocupa cu prefigerea obiecteloru tiitore de activitatea tribunalului supremu, ear nu cu enumerarea tribunaleloru de apelatiune. Avemu casuri analoge, Domnii mei! Pana la anulu 1860 a esistatu unu singuru tribunalu supremu pentru tota monarchia, pe candu tribunale de apelatiune amu avutu mai multe decatu doue, mi se pare camu 20 seu 25.

Scimu cuprinsulu legi de jurisdictiune si organismu dinlauntu alu acelu foru supremu, dar nicairi nu vomu afla constatare in acele legi, cari suntu tocmá asemenea cesti'a, cu a carei codificare ne ocupamu noi adi, ca tribunalulu acelu'a cate tribunale de apelatiune substau, cate are sub sine; numerulu acestor'a lu vomu afla in alte acte, cu totul deosebite, in actele acelea de legi, cari s'au adusu deadreptulu asupr'a organisarei tribunaleloru apelative in deosebitele provincii ale imperiului. Asiá aflamu pentru Transsilvani'a— in actele de organisatiune din 1852—54, ca are uniculu foru apelativu, pentru Galiti'a in actele de organisatiune de sub numerulu cutare si cutare alu legiloru imperiale etc. Cumu se pote asiadara cere cu consecuintia logica, de a se baga unu adausu in lege, care nu este cu obiectulu ei in nici o legatura? Mie asiá mi se infatisieza lucrulu, ca candu orecine aru dice: Fii buna, inalta casa! si in legea care o faci pentru tribunalulu supremu, formeza §ulu alu 4-lea asiá, ca in elu cu unu drumu sa se dea si unu atestatu despre aceea, ca noi avem doue tribunale apelative in tiéra. (Bravo!)

Asiá sta lucrulu Domniloru! Si asiá deca mi infacisiez cuprinsulu motiunei Domnului deputatu Puscariu,— formulatiune mai nimerita, luata din puuctu de vedere neinteresatu si curatu obiectivu, nu aflu alt'a, caci eta cumu dice Domnialui: „Der oberste Gerichtshof hat in allen Civilsachen und in allen dem gerichtlichen Verfahren zugewiesenen Urbarial-Angelegenheiten in dritter und letzter Instanz zu entscheiden, insoferne nach den bestehenden Vorschriften ein Rechtszug gegen die in zweiter Instanz gefällten Erkenntnisse zulässig ist.“

Tienendu-ne curatu de obiectu, domnii mei, eu din deplina convingere marturisescu, ca nu potu din nici unu punctu de vedere, care voiesce a se numi neinteresatu— si din nici o privintia, care pretinde unu coloritu logicu,— sa aflu de justificatu ceea ce se doresce din centru.— Ve rogu de iertare, insa debue sa remanemu fideli obiectului dilei.

Apoi mai este si altu motivu in contra, pentru ca chiaru candu amu voi noi sa facemu o placere Domniloru din centru, ce amu si face bucurosu in hatarulu bunei intielegeri,— me cara chiaru si cu calcarea reguleloru logice, insa nu ne ierta motive de circumspetiune, de intielepiciune, cari sfatuiescu pe inalt'a dieta, ca corpu legislativu, a nu preocupá legislatiunea vitore. A nu preocupá, Domnii mei! Noi avem intre alte propositiuni regesci impartasite noue chiaru de Maiestatea Sea c. r. Apostolica, de obiectu generale netiermuritu inaintea nostra: organisarea justitiei intregi pentru Transsilvani'a — pe candu astadi ne ocupamu numai cu o partialitate a ucelei propositiuni regesci. Consultu este ore asiá dara, domnii mei, ca prin formulatiunea articolului a acestei partialitati sa preocupamu propusetiunea reg. intréga? Eu credu ca nu e consultu, caci decidendu-se in legea asupr'a propusetiunei pentru organisarea tribunalului supremu si asupr'a numerului tribunaleloru de apelatiune, de siguru, ca preocupamu legislatiunea privitoare la organisarea tribunaleloru apelative.

Candu vomu organisá judecatoriele de josu antaiu, vomu fi detori sa dicemu, ca cutare seu cutare judecatoria de instanti'a antai'a unde si-are tribunalulu seu de instanti'a a doua